

С.Нікішин –
студент спеціальності «журналістика»
Національного університету
«Львівська політехніка»
Науковий керівник: канд. н. з соц. ком, доцент кафедри ЖЗМК
Кіца М.О.

СПОСОБИ БОРОТЬБИ ІЗ ПЛАГІАТОМ НА ПРИКЛАДІ ТЕЛЕПРОГРАМИ «РЕВІЗОР» («НОВИЙ КАНАЛ») ТА «ІНСПЕКТОР ФРЕЙМУТ» («1+1»)

Вступ: Нині, у стрімкому розвитку телебачення, коли здається, що усе вже придумано, продумано і втілено у життя, автори, а зазвичай це журналісти та блогери створюють нові, свої телевізійні продукти, які пізніше продають на ринку телебачення своїй аудиторії. Створення власного телепродукту на ринку телебачення сьогодні має важливе значення у розвитку мас-медіа, як такого. Це є найголовнішим показником унікальності і оригінальності творіння телепродукту, аналогу якому немає у світі. І коли цей неповторний телепродукт виходить у світ, у нього збільшується обхват аудиторії, рейтинги і т.д.

Над створенням телевізійного проекту працює багато людей, однак автор у нього є один або декілька. Як правило, автори працюють для появи на світ програми (проекту) рік, а то і більше і називають їх «дитиною». Однак, у цієї «дитини» іноді виникає позашлюбний брат-близнюк від інших авторів. Ім'я цьому брату «плагіат». Чому так? По-перше, цей брат краде та копіює усі риси свого попередника, його стиль, поведінку і характер. По-друге, уподібнюється йому, але немає достатньо знань у законодавстві, в якому чітко прописано відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності старшого брата (оригінального телепроекту). І по-третє, найголовніше, він відбирає у нього друзів (аудиторію).

Актуальність дослідження: Наше наукове дослідження спровоковане тим, що на разі, автори своїх оригінальних, інтелектуальних творінь не мають достатньо захисту від уподібнення, себто плагіату своїх, так званих «дітей». До сьогодні в Україні немає можливості у суді захистити свій проект та довести, що це їх задум і авторська розробка для телевізійного простору. Проблема дослідження полягає у тому, що в нашій країні ідею на геніальний телевізійний продукт захистити практично нереально, для цього потрібно безліч зусиль та нервів, що є основною загрозою для авторів. До сьогоднішнього дня немає жодної

гарантії на практичний захист авторської програми на телебаченні, способу встановити захист на власний телепродукт.

Завдання: Сформувати для журналістів та блогерів конкретні засоби захисту авторських програм на телебаченні. Дослідити і проаналізувати попередні дослідження щодо захисту свого журналістського матеріалу на телебаченні, а також проаналізувати шкідливість плагіату на телебаченні, його загрозу авторам. Порівняти фрагменти телепрограм «Ревізор» та «Інспектор Фреймут» Спрогнозувати та запропонувати стратегії розвитку захисту своїх авторських програм на телебаченні.

Об'єкт дослідження: Особливості авторської програми на телебаченні, унікальність стилю та форми відтворення телевізійного проекту.

Предмет дослідження: Плагіат програми «Ревізор», а саме «Інспектор Фреймут» на 1+1. Хронологічні межі дослідження: Грудень 2014 – Лютий 2016 рр.

Мета роботи: З'ясувати можливості створення захисту авторських телевізійних програм журналістам та блогерам, для уникнення в подальшому їх плагіату.

Аналіз останніх досліджень: Про особливості авторської програми на телебаченні є публікація інформаційного ресурсу «Телекритика» яка описує, що: *«авторські програми на українському телебаченні, все ж таки, присутні. Переважно вони тримаються на плечах певної особистості, яка має своє сформоване обличчя і, не особливо переймаючись суспільною думкою, впевнено торгує ним. Тому авторська телепрограма в сьогоднішньому розумінні – це програма, яку глядачі дивляться не за те, про що в ній ідеться, а через те, хто її веде»* [1].

І все. Як показує попередній досвід, окрім встановленого законодавства, яке розповідає, що таке авторський телепродукт, немає більше пропозицій для журналістів, авторів новаторських програм як захистити і довести не трафаретність своєї програми. Власне, у нашому дослідженні сьогодні ми у своїй роботі зробимо це самостійно і запропонуємо усім майбутнім журналістам, як все ж захистити свою «теледитину» не в межах юриспруденції, а з точки зору журналістської діяльності.

Методи дослідження: Співставлення сюжетів програм «Ревізор» телеканалу «Новий канал» та «Інспектор Фреймут» телеканалу «1+1». Порівняльний аналіз ідентичності оригінального телевізійного проекту, і його плагіату.

Виклад основного матеріалу: Аналізуючи і обґрунтовуючи особливості авторської програми на сучасному телебаченні, ми не можемо не погодитися із інформаційним ресурсом «Телекритика», яка

стверджують, що: *переважно авторські програми тримаються на плечах певної особистості, яка має своє сформоване обличчя і, не особливо переймаючись суспільною думкою, впевнено торгує ним. Тому авторська телепрограма в сьогоднішньому розумінні – це програма, яку глядачі дивляться не за те, про що в ній ідеться, а через те, хто її веде»* [1].

Яскравим прикладом такого явища на телебаченні можна назвати програми «Ревізор» та «Інспектор Фреймут». У цих двох програмах у ролі ведучої виступала телеведуча Ольга Фреймут, яка спочатку була ведучою на «Новому каналі», а згодом перейшла на «1+1». Коли вона перейшла на інший канал, на «1+1» запустили аналогічний проект під назвою «Ревізія з Фреймут». Власне, глядачі, які бачили колись програму «Ревізор», привикли, що ревізором в цій країні є вона, тому без всяких питань подумали, що програма «Інспектор Фреймут» є продовженням «Ревізора», але на іншому телеканалі. Однак, автори «Нового каналу» не давали дозволу телеканалу «1+1» виготовляти аналогічну програму, навіть з іншою назвою. Таким чином ми зіткнулися з таким явищем, як плагіат на українському телебаченні.

Однак, зважаючи на повну аналогію проекту, подібного до «Ревізора» і в той же час відсутність можливостей захистити оригінальну програму «Новому каналу» довелось судитися з телеканалом «1+1» за своє право на авторську програму. Хоча телеканал «1+1» поміняв одразу назву «Ревізія з Фреймут» на «Інспектор Фреймут» це не врятувало їх від звинувачень у цьому журналістському злочині. Саме у нашому дослідженні ми вперше даємо чітке визначення, що таке плагіат на телебаченні. Плагіат – це журналістський злочин, який передує створенню аналогічного телепродукту, який вже є в наявності. Іншими словами – це навіть не запозичення, а крадіжка авторської ідеї у оригінального засновника певного телевізійного продукту, використання його форми відтворення, стилю та емоційного наповнення. За словами Катерини Мороз, головного юриста телеканалу «Новий канал» використання лише ідеї відбувається тоді, коли автор вигадує власний сюжет, діалоги його персонажів. У випадку коли Ольга Фреймут запустила на «1+1» програму «Інспектор Фреймут» «Новий канал» подав позов до суду за порушення журналістського права на реалізацію свого авторського (оригінального) продукту «Ревізор» і через 2 роки судової тяганини все-ж зміг виграти протистояння плагіату телеканала «1+1».

У випадку з «Ревізором» та «Інспектором Фреймут» ми маємо копіювання формату першої журналістської телепрограми «Ревізор» зі сторони «1+1». Якщо порівняти «Ревізор» і «Інспектор Фреймут» тут

ми маємо перероблений журналістський твір і якщо у цьому разі з екрану телевізора забрати логотип телеканалу, то ви не зможете сказати, яку передачу Ви дивитесь: «Інспектор Фреймут» або «Ревізор». І власне, спираючись на це, у нашій науковій роботі ми спробуємо навести явні ознаки плагіату на основі порівняльного аналізу обох програм. Ми співставимо сюжети програм «Ревізор» телеканалу «Новий канал» та «Інспектор Фреймут» телеканалу «1+1».

Зробимо порівняльний аналіз ідентичності оригінального телевізійного проекту, і його плагіату і в кінцевому результаті запропонуємо шляхи вирішення такого явища як плагіат на телебаченні.

Для початку нашого наукового дослідження порівняємо програму «Ревізор» та «Інспектор Фреймут» і на основі порівняльного аналізу зможемо спрогнозувати можливості захисту авторського проекту на українському телебаченні.

Одинакові риси, які допоможуть автору ідентифікувати його авторський задум на прикладі предметів дослідження	
Програма «Ревізор». Виробництво телеканалу «Новий канал» 	Програма «Інспектор Фреймут». Виробництво телеканалу «1+1» 
Перевірка закладів відбувається без попередження	Перевірка закладів відбувається без попередження
Перевірка на чистоту перевіряється білою рукавичкою	Перевірка на чистоту перевіряється білою хустинкою
Перевірка ресторанів розпочинається зі стану речей на кухні (наявність стікерів, чистоти витяжки, наявність товарного сусідства)	Перевірка ресторанів розпочинається зі стану речей на кухні (наявність стікерів, чистоти витяжки, наявність товарного сусідства)
Ведуча замовляє страви і перевіряє на чистоту інтер'єр	Ведуча замовляє страви і перевіряє на чистоту інтер'єр
Ведуча залучає до перевірки таємних гостей	Ведуча залучає до перевірки таємних агентів

Ведуча робить висновки про заклад і рекомендує або не рекомендує заклад до відвідування	Ведуча робить висновки про заклад і рекомендує або не рекомендує заклад до відвідування
Ведуча вручає табличку у разі рекомендації	Ведуча вручає табличку у разі рекомендації
Ведуча закінчує програму зі словами «Не ходіть по інших каналах»	Ведуча закінчує програму зі словами «Не ходіть по інших каналах»

Для детальнішого розуміння ми у нашій науковій роботі представляємо відео-порівняння програми «Абзац» на «Новому каналі» щодо наявності плагіату програми «Ревізор» телеканалом «1+1» у своїй програмі «Інспектор Фреймут». Див.дод№1

Результати дослідження: Для більш точного роз'яснення появи плагіату на телебаченні, а також причин і наслідків його існування ми взяли до уваги програму «Ревізор» телеканалу «Новий канал» та програму телеканалу «1+1» під назвою «Інспектор Фреймут».

Тема нашого сьогоднішнього дослідження може стати поштовхом для запобігання копіювання авторської програми на телебаченні. Ми виокремили складові, які допоможуть автору (журналісту або блогеру) програми захистити свій телевізійний продукт на українському телепросторі. Також ми провели аналіз двох програм по інформаційному та форматному наповненні і запропонували можливості реального захисту інтелектуального, оригінального телевізійного проекту.

Згідно дослідження щодо наявності такого фактору як плагіат на телебаченні ми взяли до уваги протистояння телеканалу «Новий канал», який випускає з 2011 року програму «Ревізор» та «1+1» який випустив в 2014 році аналогічний до «Ревізора» проект «Інспектор Фреймут» і з'ясували, що дійсно журналісти телеканалу «1+1» сплагіатили авторську програму телеканалу «Новий канал» і для цього в нас було сьгодні достатньо підстав. Присутність плагіату на телеканалі «1+1» спричинило шкоду телеканалу «Новий канал», а саме перехід аудиторії на користь «1+1» .

Отже, в результаті нашого дослідження ми пропонуємо авторам власних програм на майбутнє створити «Біблію» проекту, де чітко буде описано детально:

- ✓ кожен фрагмент програми
- ✓ його структура та форма відображення
- ✓ тексти та діалоги персонажів телепрограм

- ✓ логічна послідовність викладу матеріалу
- ✓ Особливості та унікальність програми
- ✓ Культовий предмет, який ідентифікує унікальність програми
- ✓ Задум, мета та завдання проекту

Також рекомендуємо депутатам Верховної Ради внести зміни до законопроекту, який гарантує авторське право, створити у ньому додаткову можливість запатентувати ідею на творчий, інтелектуальний винахід в галузі журналістики, а саме створення оригінального телевізійного продукту, чого у ході нашого дослідження не було виявлено.

На нашу думку саме ось ці ознаки унікальності проекту допоможуть автору журналістської програми на телебаченні уникнути суперечок щодо наявності плагіату в інших програмах. Співставлення обох програм допоможе знайти і відрізнити однакове від розбіжностей та створити аргументації і докази авторської розробки програми.

У цій роботі ми детально та конкретно описали способи захисту авторської програми на українському телебаченні, якими журналіст або блогер може скористуватися для того, аби уникнути сплагіачення його телепродукту у майбутньому. Однак якщо Ви розробляєте проект зараз, то про нього краще не розповідати нікому, до цих пір, поки на телебаченні не появиться перший випуск.

Список використаних джерел

- 1. Інформаційний ресурс «Телекритика»//
<http://ru.telekritika.ua/column/print/1351>
 Додаток: «Ревізор» проти «Інспектора Фреймут» //
<https://www.youtube.com/watch?v=vgc6lEltmo>*